

I zprostředkovaný dopad války může mysl negativně ovlivnit. Konference seznámila mediky s válkou z pohledu medicíny, psychologie a práva

22. října 2025, PRAHA – Jak válka dopadá na lidskou mysl? Jak důležitá je odolnost jedince ve válečných konfliktech? Mají dnešní konflikty nějaká univerzálně platná pravidla? Nejen těmito otázkám se věnovala konference Frontová linie humanity: Válka z pohledu medicíny, psychologie a práva, kterou zejména pro studenty medicíny uspořádal Národní ústav duševního zdraví a Klinika psychiatrie a lékařské psychologie 3. LF UK.

Na konferenci vystoupil ředitel Národního ústavu duševního zdraví Jiří Horáček, dr. Richard Smejkal, odborník na etiku a mezinárodní humanitární právo, režisér Václav Marhoul, fotoreportérka a dokumentaristka Jarmila Štuková a specialista na popáleninovou medicínu doc. Robert Zajíček. Akce se uskutečnila 22. října v prostorách 3. lékařské fakulty UK.

Možek některé zkušenosti nedokáže zpracovat

„Konference vznikla jako rozšíření volitelného předmětu ‚Pravidla války: interdisciplinární pohled na moderní konflikty pro zdravotníky a humanitární pracovníky‘. Tento předmět jsme zprostředkovali studentům 3. LF UK a všech dalších fakult Univerzity Karlovy jako reakci na současnou geopolitickou situaci. Válečné konflikty ze světa bohužel nevymizely a pro odborníky je nezbytné jim porozumět skutečně interdisciplinárně, tedy z pohledu filozofického, etického, psychologického, sociologického, antropologického a samozřejmě i historického, vojenského a také právního. Všichni přednášející mají zkušenost s válečnými konflikty, na téma jsme tedy nahlédli jak svědectvím těch, kteří při konfliktech strádají nejvíce, tak těch, kteří se jim naopak snaží co nejvíce pomáhat,“ popisuje prof. Jiří Horáček, ředitel Národního ústavu duševního zdraví.

Profesor Horáček se ve svém příspěvku věnoval dopadům válečného konfliktu na lidskou mysl, psychologickým a neurobiologickým souvislostem mezi traumatem a jeho dopadem na psychiku. „Jistá intenzita traumatu je pro lidskou mysl již nezpracovatelná a vede k tzv. disociaci. Pochopení vztahu mezi traumatickou zkušeností a myslí umožňuje najít cesty prevence a léčby. Dopad válečného konfliktu je v Česku pochopitelně nepřímý, je zprostředkovaný mediálně. Významným zjištěním posledních let je skutečnost, že nejen přímý, ale právě také zprostředkovaný dopad může traumatickým mechanismem naši mysl negativně ovlivnit. Negativní dopadem nemusí být jen úzkostné či depresivní symptomy, ale také celkový pocit nejistoty, který se může promítnout do hledání různých zkratkových řešení a polarizace společnosti. Platí, že čím hlouběji dokážeme situaci porozumět, tím větší odolnost můžeme získat. O tom, že situace je naléhavá, svědčí fakt, že duševních obtíží ve společnosti kontinuálně přibývá. NUDZ je pak v této souvislosti možné považovat za strategickou instituci, která by v oblasti veřejného duševního zdraví a odolnosti proti výzvám současnosti měla hrát klíčovou roli,“ vysvětluje profesor Horáček.

I válka má svá pravidla

Základní principy mezinárodního humanitárního práva studentům představil příspěvek dr. Richarda Smejkal „Deset pravidel války, které jsme zatím nepotřebovali“. „Válka není návrat do bezpráví: i tam platí limity. Dnes, kdy vidíme útoky na nemocnice nebo školy, už nejde jen o vzdálené konflikty. Jde o to, zda si dokážeme udržet principy, které brání, aby se válka zcela vymkla lidskosti. Platí přitom, že tato pravidla jsou často souborem těžkých kompromisů – vojenských, morálních i civilizačních. Armády musí například cílit jen na vojenské cíle, ne na civilisty. Zdravotníci nesmějí být napadáni, musí mít zajištěný přístup k raněným a jejich budovy a dopravní prostředky označené červeným křížem nebo půlměsícem musejí být respektovány. Civilisté nesmějí být cílem útoků, ani používáni jako štíty. To jsou úplné základy humanitárního práva, které i v dnešních městských válkách brání, aby se boj změnil v úplnou destrukci společnosti,“ vysvětluje doktor Smejkal.

Specialista na popáleninovou medicínu doc. Robert Zajíček studenty seznámil s problematikou popálenin bílým fosforem. Ten způsobuje fatální a extrémně bolestivá zranění. „V popáleninové medicíně existuje několik málo zranění, která nechcete v životě u vašich pacientů vidět. Popáleniny bílým fosforem mezi ně patří mírou devastace tkání a bezprostředním ohrožením pacienta na životě. Současná bezpečnostní situace nás přiměla k vytvoření koncepčního materiálu pojednávajícího o tomto závažném traumatu,“ vysvětluje docent Zajíček.

Režisér a producent Václav Marhoul pak publiku nastínil problematiku psychické a fyzické odolnosti ve válečném konfliktu a metody, jakými se dá odolnost budovat. Fotografka a kreativní producentka humanitárních projektů Jarmila Štuková studentům přinesla vizuální svědectví z míst, kde válka proměňuje běžný život v boj o přežití. Její snímky nejen z Iráku a Afghánistánu ukazují, jak vypadá medicína tam, kde chybí základní vybavení, elektřina i jistota dalšího dne. Zachycují odvahu i improvizaci lidí, kteří se snaží zachraňovat životy v podmínkách, které si jen těžko dokážeme představit.

Konference byla uspořádána v rámci PROJEKTU OP JAK SHUV COREmind (č. CZ.02.01.01/00/23_025/0008715)

Pro další informace, prosím, kontaktujte:

Mgr. Jan Červenka

tiskový mluvčí

E-mail: jan.cervenka@nudz.cz

Telefon: +420 774 851 335

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY